

□ ESRA POYRAZ¹

POMAKÇADAKİ TÜRKÇE UNSURLAR

TURKISH WORDS IN POMACE

TURKISH WORDS IN POMACE

Abstract

Pomaks who mainly continue their living in Turkey, Bulgaria and Greece are a Muslim community and their origins are based on Cumans. The community speaks Pomace which is their mother tongue. Because of living in different places, there are different dialects in their language. Thus, while some scholars claims that there are three dialects in Pomace, others say there are five. Pomace is generally shaped according to Slav grammar rules and consists of lots of Slavic words. But the number of Turkish words in Pomaks is too high to be underestimated. Pomaks, which contain a wide culture with their pesnas (songs), clothing and food, continue to keep their language and traditions still alive today. However, Pomace is gradually being forgotten due to various reasons such as decrease in the number of speakers, variability of time, and increasing the influence of the dominant language. These two are among the factors that accelerate this process. In this article Pomaks and their history and language will be introduced. Later on Turkish words in Pomace and the foreign words that are passed to Pomace in Turkish will be identified and grouped according to their fields. However, in this study, Pomace words were identified by making use of the dictionary created by the Pomaks in the Internet (Internet) environment, as there were no written sources on Pomak language whose number of speakers decreased gradually.

Key words: Pomak, Pomace, Cuman, Pomace words, Turkish words.

---

¹ Sakarya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Doktora Öğrencisi, poyrazesra@hotmail.com

Özet

Pomaklar, ağırlıklı olarak Türkiye, Bulgaristan ve Yunanistan'da yaşamlarını sürdüren Müslüman bir topluluktur ve kökleri, Kumanlara dayandırılmaktadır. Bu topluluk, Pomakça adı verilen kendilerine özgü bir dil kullanmaktadır. Pomakların farklı yerlerde yaşamaları Pomakçanın da farklı ağız özelliklerinin olmasına neden olmuştur. Bu nedenle Pomakça kimi araştırmacılara göre üç, kimilerine göre de beş ağızdan oluşmaktadır. Pomakça -genel olarak- Slav gramer kurallarına göre şekillenmektedir ve içerisinde çok sayıda Slav kökenli sözcük barındırmaktadır. Bunun yanı sıra Pomakçada Türkçe sözcüklerin sayısı da azımsanamayacak kadar çoktur. Pesnaları (şarkıları), giyim-kuşamları, yemekleri ile geniş bir kültürü içinde barındıran Pomaklar, hem dillerini hem de geleneklerini günümüzde de yaşatmaya devam etmektedirler. Fakat konuşur sayısının azalması, zamanın değişkenliği, hâkim dilin etkisini artırması gibi çeşitli nedenlerden Pomakça yavaş yavaş unutulmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra Pomakça yazılı kaynakların olmaması, Pomakça ile ilgili yeterli düzeyde çalışmanın yapılmamış olması da bu unutulmayı hızlandıran etkenler arasında yer almaktadır. Bu çalışmada, Pomaklar ve tarihi hakkında bilgi verilerek Pomakça tanıtılacaktır. Daha sonra da Pomakçada bulunan Türkçe sözcükler ile Pomakçaya Türkçe aracılığı ile geçen yabancı sözcükler tespit edilip alanlarına göre gruplandırılarak sıralanacaktır. Ancak konuşur sayısı gitgide azalan Pomakça ile ilgili yazılı kaynak bulunmadığı için bu çalışmada, Pomaklar tarafından Genel Ağ (İnternet) ortamında oluşturulan sözlükten yararlanılarak Pomakça sözcükler tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Pomak, Pomakça, Kuman, Pomakça sözcükler, Türkçe sözcükler

Giriş

Pomaklar, günümüzde daha çok Türkiye, Bulgaristan ve Yunanistan sınırlarında yaşayan Müslüman bir topluluktur.

Kemaloğlu tarafından günümüz Türkçesine aktarılan Celal Nuri İleri'nin 1918 yılında *Edebiyat-ı Umumiye Mecmuası*'nda

yayımladığı makalesinde Pomaklar, "Rodop Dağı civarında, Makedonya Doğu Rumeli topraklarında lisanları Bulgar, mezhepleri Müslüman, his itibariyle kuvvetli Türk, âdetleri bilinmeyen, menşeleri meşkûk bir kavim" (Kemaloğlu, 2013: 428) olarak tanımlanmaktadır.

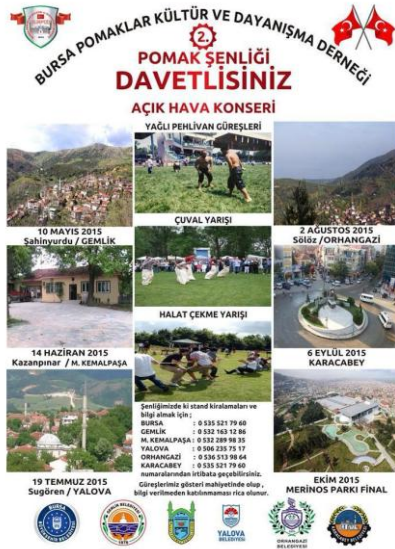
Bulgaristan'da yaşayan Pomakların büyük çoğunluğu Güney Rodop bölgesinde bulunmaktadır; bunun dışında Kırçali, Pazarçık, Velingrad, Felibe, Smolyan, Blagoevrad, Razlog, Goste Delcev bölgeleri ile Mesta Vadisi ve Lofça'da da Pomaklar yaşamaktadır. Yunanistan'da ise Batı Trakya'nın üç ili olan Gümülcine, İskece ve Dimetoka'da yaklaşık 80 bin Pomak yaşamaktadır.

Pomakların nüfusu ile ilgili kesin bilgiler elimizde bulunmamaktadır. Bu da yıllara ve araştırmacılara göre farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu sadece Pomaklar için değil, genel olarak Balkanlarda yaşayan bütün Türklerin nüfusu ile de ilgilidir. Bazı ülkelerin

azınlık politikaları nedeniyle Türklerin sayısı ya az gösterilmekte, ya Türkler yok sayılmakta ya da Pomak, Torbeş, Boşnak, Goralı gibi isimler almış Türkler “Müslümanlaştırılmış Bulgar”, “Yunan”, “Makedon” ve “Sırp” olarak kabul edilmektedir (Kamil, 2017: 439). Çek asıllı Bulgar bilgini Jireček’in 1874 yılında aktardığı istatistikî verilere göre Lofça ve Plevne yöresinde 100 bin, bütün Rodoplarda ve Selanik’ten Vardar boyunca Moglena, Prespa ve Yukarı Dibre’ye kadar olan alanlarda 500 bin Pomak nüfusu bulunmaktadır. 1880 yılına ait başka bir araştırmada da Pomakların sayısı 400 bin olarak belirtilmiştir². Oran, 23 Ağustos-1 Eylül 1992 yıllarında yaptığı gezisi sonucunda Bulgaristan’da 300-400 bin, Makedonya’da ise 1992’de yapılan nüfus sayımına göre 35-100 bin³ Pomak yaşadığını tespit etmiştir (Oran, 1993). Türkiye’de başta Edirne, Çanakkale, Balıkesir, Bursa, İzmir olmak üzere Tekirdağ, Kocaeli, Manisa, Eskişehir, Kütahya, Samsun gibi illerde ve bunlara bağlı köylerde Pomaklar yaşamaktadır⁴. Nüfus sayımında etnik köken belirtilmediğinden Türkiye’de ne kadar Pomak yaşadığı resmî olarak bilinmemektedir. Fakat 2000’li yıllarda Türkiye’de üç üniversiteye hazırlanan ve yayımlanmayan Türkiye’nin etnik yapısı ile ilgili bir araştırma sonucuna göre Pomakların sayısı 600 bin olarak belirlenmiştir (Aydın, 2011).

Pomak Kültür Derneği tarafından bir kongrede yapılan sunuma göre Pomak nüfusunun dağılımı; Bulgaristan’da 1 milyon, Yunanistan’da 300 bin, Makedonya’da 60 bin, Kosova’da 60-70 bin ve Türkiye’de ise 4 milyon civarındadır (Özcan, 2013: 41).

Pomakların Tarihi

Adları ilk kez XIX. yüzyılda tarih sayfalarında geçen Pomakların ataları, Kumanlardır ve onların tarih sahnesinde yer alması, Kumanların XI. yüzyılda Balkanlara yerleşmeleriyle başlamaktadır (Alp, 2008: 7; Memişoğlu, 2007: 320).

Kökenleri Orta Asya’ya dayanan Kuman Türkleri, X. yüzyılda Oğuzları da önlerinden sürükleyerek batıya göç etmişlerdir (Berta, 1998). Orta Asya ile Ön Asya tarihleri araştırıldığında Kuman Türklerinin M.S. 916’da Kuzey Çin’den ayrılıp Ruslarla savaş mücadelelerini kazanarak Ukrayna’ya kadar geldiği tespit edilmiştir (Aydınlı, 1971: 22-23). Kuzey Çin’den Rus bozkırlarına geldiklerinde Kumanlar “Kıpçak” adıyla anılmaya başlanmış ve batıda Özü (Dnyeper) Nehri, doğuda İrtiş Nehri, güneyde Kırım

Yarımadası ve kuzeyde Kazan şehrine kadar olan bölgeye “Deşt-i Kıpçak” yani Kıpçak Bozkırları denilmiştir (Alp, 2008).

Kumanlar farklı topluluklar tarafından çeşitli isimlerle anılmıştır. Bizanslar *Komani*, Latinler *Cumanni*; Macarlar *Kun*, *Kuman* ve *Paloç*; Almanlar *Falon* ve *Falp*, Ermeniler *Charteş* (Memişoğlu, 1999: 17); Sırp, Bulgarlar, Makedonlar, Hırvatlar, Slovenler, Çekler, Slovaklar ve Lehler

²İslam Ansiklopedisi, C:34, syf:320, 2007

³Birçok kaynaktan Makedonya’da yaşayan Pomaklara “Torbeş” denmektedir ancak bazı yazarlar, Pomaklar ile Torbeşler ve Goranların aynı kategoride değerlendirilmemesi gerektiğini belirtmektedir. (Bakınız: Dikici, Ali, “Türkiye’deki Balkan Muhacirleri Arasında Kaybolan Bir Topluluk: Torbeşler”, Avrasya Etüdleri, 46/2014 – 2, sy. 123-165)

⁴pomaknews.com/?p=4543 (Erişim Tarihi: 17.02.2019)

Kumani (Gökbel, 2001: 37) adlarıyla hitap etmişlerdir. Ortak anlamı “sarı, sarımsı, solgun” olan bu adların yerine İslam kaynaklarında *Kıbcak*, *Kıbşak*, *Kıfçak*; Gürcü kaynaklarında ise *Kıfşak*, *Hıfşah* biçimi kullanılmıştır (Yücel, 2002: 420).

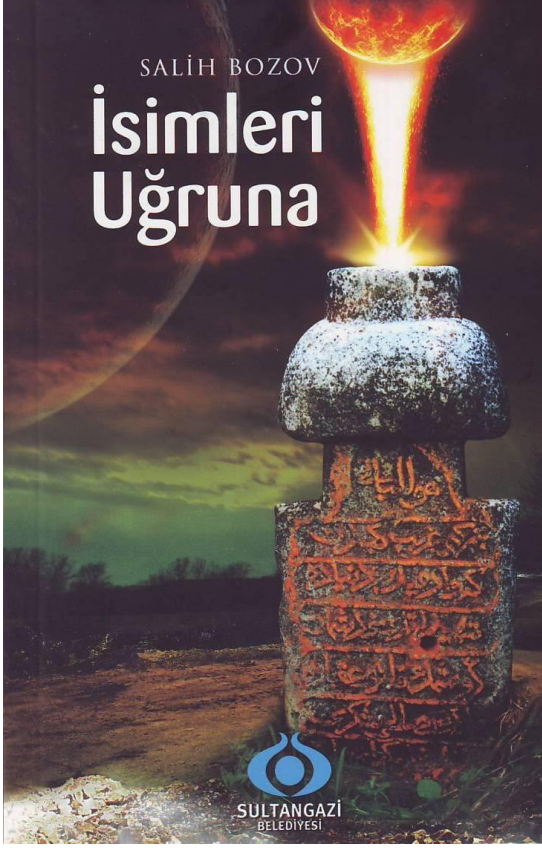
Bulgar tarihçi Plamen Pavlov, batıya yönelen Kumanların İslamiyet’i benimseyen Bulgarlarla beraber Ukrayna ve Romanya üzerinden Balkanlara geçtiğini belirtmektedir (Alp, 2008: 20). İlk olarak Kuzey Bulgaristan’ın Tuna boylarına yerleşen Kumanlar, daha sonra Rodop’a ve Makedonya’nın dağlık kesimlerine yerleşmişlerdir. Burada Peçeneklerle birleşen Kumanlar, İstanbul sınırlarına kadar dayanarak Bizans için tehlike oluşturmuştur. Bizans, 1050 yılında Peçenekler ve Kumanlar üzerine bir ordu göndermiş ancak yenilgiye uğrayarak vergi ödemek zorunda kalmıştır.

1087 yılında Kumanlar ile Peçenekler, “Kuman-Peçenek Türk Federasyonu”nu kurmuşlardır. Başkenti, Üsküp yakınlarında kurulan Kumanova isimli şehirdir ve bu federasyonun sınırları içerisinde Batı Trakya, Rodop, Makedonya, Kosova, Bosna, Sancak, Arnavutluk ile Bulgaristan’ın bir kısmı yer almıştır. Federasyon, Peçenekler ile Kumanlar arasında yaşanan çekişmeler sonucunda 1091 yılında yıkılmıştır (Alp, 2008: 21). Bunun ardından Pomaklar, Osmanlı Devleti Balkan topraklarında hâkimiyet kurana kadar dağınık topluluklar hâlinde dağlık bölgelerde yaşamaya başlamıştır.

1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı, Pomaklar için de dönüm noktası olmuştur. 93 Harbi diye de nitelenen bu savaş, Pomaklar için bir soykırıma dönüşmüştür. Pomakların bir kısmı katledilmiş, bir kısmı da Türk topluluklarının çoğunlukta bulunduğu yerlere göç etmişlerdir. Kerman’ın belirttiği gibi hasat yapmak amacıyla göç etmeyip topraklarında kalan Türkler ve Pomaklar katledilmiş; Türk ve Pomak köyleri, kasaba ve şehirleri tahrip edilmiş, hayvanlar telef edilmiş; evler, ahırlar, tarlalar talan edilmiş; silahlandırılan Bulgar çeteler, Türklere ve Pomaklara karşı katliamlar yapmıştır (Kerman, 1989). Bu durum 350 binden fazla Türk’ün şehit edilmesine, 600 binden fazla Türk’ün göç etmesine neden olmuştur (Bıyıklıoğlu, 1987: 28). Savaşın sonunda Osmanlı, Ayastefanos Antlaşmasını imzalayarak yenilgiyi kabul etmiştir. Pomakların yaşadığı toprakların Bulgar hâkimiyetine geçmesi anlamına gelen bu durum üzerine Pomaklar, daha önce başlarına gelen olayları da hatırlayarak bağımsız bir devlet kurmaya karar vermişlerdir. “Pomak Timraş Cumhuriyeti” adını verdikleri bu bağımsız hükûmetle Pomaklar, yaşadıkları zulme karşı direniş oluşturmayı amaçlamışlardır. Rodop’ta başlayan bu direnişin ardından 13 Temmuz 1878’de Berlin Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşmaya göre Makedonya Osmanlı Devleti’ne bırakılmış, kuzeyde Bulgar Prensiği ile “Şarkî Rumeli Vilayeti”nin kurulmasına karar verilmiştir. Burada Pomak Timraş Cumhuriyeti adı geçmemiştir (Özcan, 2013: 65). Bir yıl sonra Bulgarlar bu toprakları ilhak etmek istemişler ancak direnişle karşılaşarak yenilip geri çekilmişlerdir.

Şarkî Rumeli Vilayeti’nin Bulgaristan’la birleşmesinin ardından 5 Nisan 1886’da toplanan İstanbul Konferansı ile Şarkî Rumeli Vilayeti’nin hâkimiyetinde olan Kırcaali kazası Müslüman köyleriyle Rodop bölgesindeki Pomak-Türk köyleri, Osmanlı İmparatorluğu’na bırakılmıştır. Bu antlaşmayla Pomaklar ve Türkler tekrar Osmanlıya bağlanmıştır. Ancak 1912-1913 Balkan Savaşları sonucunda %95’ini Müslüman-Türklerin oluşturduğu topraklar Bulgarlara verilmiştir (Memişoğlu, 1999: 46).

“Pomak” Sözcüğünün Anlamı

Pomak sözcüğü, Türk Dil Kurumunun hazırladığı Türkçe Sözlük'te “Rumeli’de Bulgarca konuşan Türk ve Müslüman topluluğu”⁵ olarak tanımlanmaktadır. Pomak sözcüğünün etimolojisi ile ilgili ise farklı görüşler yer almaktadır.

Pomak adıyla ilgili ilk etimoloji çalışmasını yapan Felix Kanitz'e göre Pomak sözcüğünün kökü, Slavca “yardım etmek” anlamına gelen *pomaçi* fiilidir. Bu sözcük, Pomaklar Türk ordusuna yardım ettiğinden *pomagaçi* şeklinde ve “yardımcılar” anlamında kullanılmıştır. İşirkov ise farklı bir görüş ortaya atmış ve Pomakların zorla Müslümanlaştırıldıklarını iddia ederek Pomak sözcüğünün kökeninin Bulgarca “eziyet etmek” anlamına gelen *mıça* fiilinden türeyen *Pomiçem* (*işkence gören*) sözcüğü olduğunu belirtmiştir. İvan Lekov ise Pomak sözcüğünün “Türkleşmiş olmak” anlamına gelen *Poturnjak / Poturnak* teriminden geldiğini ifade etmektedir. Lekov ile aynı görüşte olan Koyuncu, Balkanlarda Müslümanlık ve Türklüğün eş anlamlı algılanması dolayısıyla Slav

dillerinde Müslüman olanlara etimolojik olarak “Türklüğe geçmiş, Türk olmuş” anlamına gelen *Potur, Poturi, Poturnak, Poturcen* ve *Poturci* gibi isimler verilmesini delil olarak ortaya koymaktadır (Koyuncu, 2013). Memişoğlu ise Pomak sözcüğünün *yamak* kelimesi ile ilişkisinin bulunabileceğine dikkat çekmektedir. Balkanlarda konar-göçer Yörükler, özel bir askerî teşkilatta çalışmakta ve onların yardımcılarına da “yamak” denmekteydi. Bu nedenle Memişoğlu, “yamak” ile “pomak” sözcükleri arasındaki söyleyiş benzerliğinin *pomak* tabirinin ortaya çıkmasını sağladığına dikkat çekmektedir (Memişoğlu, 2007: 320).

Pomak Dili ve Türkçe Unsurlar

Pomakların konuştuğu bir dil olan Pomakça, içerisinde sayıca çok fazla Slavca sözcük barındırdığından Güney Slavcanın ağızlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu görüşten yola çıkan Bulgarlar, Pomakların menşeinin Bulgar olduğunu iddia etmekte ve Pomakları “Müslüman Bulgarlar” olarak tanımlamaktadırlar. Ancak Pomakçada Slavca unsurların bulunması, Pomakların Türk olmadığı anlamına gelmez. Memişoğlu, Pomaklar’ın XI. yüzyılda Orta Asya ve Kafkaslar’dan batı göçleri yoluyla Balkanlara akın eden Kuman Türklerinden olduklarını ve Balkanlar’da Slav akınlarıyla karşılaşan Kuman Türklerinin bazı bölgelerde bunlarla karışarak büyük ölçüde ana dillerini kaybettiklerini ancak eski örf, âdet ve geleneklerini sürdürdüklerini belirtmekte ve XI-XIV. yüzyıllarda güneyden Müslüman Türklerin Balkanlara gelişiyle Kumanların İslâmiyet’e geçtiğini ifade etmektedir (Memişoğlu, 2007: 320).

⁵www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cadec4538d5e8.67102633 (E.T: 10.04.2019)

Ahmet Cevad'a göre Pomakçanın %30'u Ukrayna Slavcası, %25'i Kuman-Kıpçakça, %20'si Oğuz Türkçesi, %15'i Nogayca ve %10'u da Arapçadan oluşmaktadır (Akt: Memişoğlu, 1999: 30). Yağbasan ise Pomakçada %60 oranında Türkçe sözcük olduğunu söylemektedir (2010: 374). Pomakçada Slavca sözcüklerin olmasının nedeni Kıpçakların X-XI. yy. arasında Slavlarla temasta bulunmasına bağlanırken Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinden sonra da Arapça sözcüklerin Pomakçada yer aldığı belirtilmektedir (Alp, 2008: 25; Memişoğlu, 2007: 320-321).

Ahmet Cevad *Balkanlarda Akan Kan* adlı makalesinde Pomakça ile ilgili şu tespitte bulunmaktadır: "Eğer Pomakçanın fonetik aksanı objektif bir tahlil ve tetkik süzgecinden geçirilecek olursa Pomakçaya vaktiyle Çağatay Türk lehçesinin pek fazla müessir olduğu görülecektir. Zira Pomakçanın 'etimolojik' yapısı Çağatay-Türk lehçesine istinat etmektedir." (Memişoğlu, 1999: 31).

Memişoğlu (1999: 31), Pomakçayı üç ağza ayırmaktadır:

1. Rodop-Pomak Türk Lehçesi
2. Katrancı-Pomak Türk Lehçesi
3. Tuna Havzası Pomak Türk Lehçesi

Özcan (20113: 28) ise Pomakçanın beş ağzı olduğunu söyleyerek onları şu şekilde sıralamaktadır:

1. Lofça Yöresi Pomakçası
2. Rodop Bölgesi Pomakçası
3. Batı Trakya Bölgesi Pomakçası
4. Drama, Karacaova ve Tikçeş Bölgeleri Pomakçası
5. Gora (Arnavutluk) Pomakçası

Günümüze kadar Pomakça ile ilgili yeterli derecede çalışma yapılamamıştır. Bunda Pomakça ile ilgili yeterli sayıda yazılı materyal bulunmaması da bir etken olabilir. Ne yazık ki günümüzde de Pomakça, ya Pomakların yaşadıkları yerlerdeki hâkim dilin etkisiyle ya da sadece yöre halkı tarafından konuşulan bazı yerlerde konuşurlarının sayısının azalmasından dolayı unutulmaya yüz tutmaktadır. Pomakça, UNESCO tarafından bir dil olarak kabul edilmemektedir ve bu nedenle de UNESCO'nun kaybolan diller listesinde Pomakçanın adı yer almamaktadır.⁶

Pomakçadaki Türkçe unsurlarla ilgili bu çalışma için Pomak Ajans'ın Genel Ağ sitesinde yer alan sözlükten yararlanılmıştır. Bu çalışma sonucunda Pomakçada 2089 Türkçe kelime tespit edilmiştir. Bu sözcükler arasında Türkçenin dışında Türkçe kullanımlarıyla Pomakçada yer alan Arapça ile Farsça sözcükler de bulunmaktadır.

---

⁶Pomak Enstitüsü, Pomakça dilinin UNESCO listesine girmesi için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca Enstitü, Pomak dilinin unutulmasını engellemek ve gençlere Pomakça öğretmek amacıyla "Pomashku Alfabe" adıyla bir alfabe kitabı hazırlamıştır. Bu alfabe kitabında, Latin alfabesi temel alınmıştır ve 29 harften oluşmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: pomak.blogspot.com/.

Pomakçaya geçen Türkçe sözcükler

1. Bitki (sebze - meyve) ve yemek adları

Arpo, arpa, arpoa (arpa); *arapsaçiye* (“bitki türü”, arap saçı); *aşuré* (aşure), *ayran, ayrén, ayrean* (ayran); *badém, padém* (badem); *bahça, bahçoa* (bahçe); *baklâ, bakloa, bakli* (bakla); *baklavà, baklavoa* (baklava); *balkan, balkanite* (“sık çalılık arazi”, balkan); *bamye* (bamya); *barbun, çevren fasul, barbun fasul* (barbunya); *piper, piperka, puperka* (biber); *piperlif, piperliva, piperlivu, piperlivi* (biberli); *piskótu, püsküvüt* (bisküvü); *banbona, bonboni* (bonbon şekeri); *bòza* (boza), *bürek* (börek), *börülce* (börülce), *bulamaç* (bulamaç), *bulgur* (bulgur), *burçeak* (burçak), *bors* (“hayvan beslemek için ağaç dalı”, burç); *cacik* (cacık), *funduk* (çalı), *çay, çèy* (çay); *çayir, çair, çeyir, çeir, çaire* (çayır), *çevermè, çevermôa, çivirmô* (kuzu ya da oğlak çevirme); *çinar, çinarian* (çinar ağacı); *çukulàta* (çikolata); *çòrba* (çorba); *çuşka, çuşki* (“biber cinsi”, çuşka); *çükelek* (çökelek); *çürek* (çörek); *darı, misir* (darı); *dulmoa* (dolma); *dundurmoa* (dondurma); *enginar* (enginar); *fasul* (fasulye); *fasulkina* (fasulyeli); *feslikan* (fesleğen); *funduk* (findık); *fıstık* (fıstık); *fidan* (fidan); *fidançe* (fidancık); *fidançe* (fide); *gayganô* (“yemek türü”, gaygana); *gazòz, gazuz* (gazoz); *gevrèk* (“simit”, gevrek); *gülçe, gûla* (gül); *gûrlük, gırlük* (“otların gürleşmiş olduğu yer”, gürlük); *hardal* (hardal); *halvâ, halvo, halvoa* (helva); *halven, halvena, halvenu* (helvalı); *harman, harmàne* (harman); *furmâ, furmoa* (hurma); *ıspanàyak* (ıspanak); *ızgara, ıskara* (ızgara); *işkembè, işkemböa* (iškembe); *kadayif, kadaif* (kadayıf); *kavè, kafè, kaföa, kahvâ, kafe* (kahve); *karpuz* (karpuz); *kavak, kavàtsi* (kavak ağacı); *kaun* (kavun); *kavarmâ, kavarmoa, kavarmi, kavarma* (kavurma); *kayasiye, kaysiya* (kayısı); *kaymâk* (“besin”, kaymak); *kebaççe* (kebab); *kellöa* (kelle); *kestené, kesten* (kestane); *keşkek* (keşkek); *karmo* (kıрма pirinç); *kına, kınóa, kàna, kanoa* (kına); *kıymâ, kıymoa* (kıyma); *çirèş, çirèşe, kirez, kerez, çireş, çereşa* (kiraz); *kumpòsta, kompot* (komposto); *kunserve, konserviran* (konserve); *kuruk* (koruk); *küfte, kyufte* (köfte); *kürük* (körüük); *lâhna, lâhana* (lahana); *lahmajûne* (lahmacun); *lâpa* (lapa); *limon, limone* (limon); *lukmoa, lukmâ, lukmi* (lokma); *lukum, lukume* (lokum); *lopuh* (“bitki türü”, lopuh); *lozник, luznik* (“üzüm yaprağından yapılan bir Rodop yemeği”, lozник); *nor* (lor); *makarina, makaroni* (makarna); *mancûra* (“Kuru fasulye ve kırık mısırdan yapılan bir yemek”, mancura); *mandalîna, mandarina* (mandalina); *mangâl* (mangal); *marûla, marule, marulya* (marul); *magdanos, magdanoz* (maydanoz); *morav, lilav* (menekşe); *meşo, meşô, meşöa* (meşe); *mozga* (“ağaç kabuğunun altındaki sümüksü madde”, mozga); *misir* (mısır); *nar, inar* (nar); *neşişte, nişeste* (nişasta); *lahut, nahut* (nohut); *uvoa, yuvoa, uva, uvo, uvi, avà* (ova); *paça, paçea, paçoa* (paça çorbası); *palamida* (“meşe palamudu”, palamut); *pamuk* (pamuk); *pastarma, pastarmi* (pastırma); *patato, patatû, pateta, petato, patak, patek, patûk, patala* (patates); *peksimet* (peksimet); *prasa, prazluk* (pırasa); *pîta, pita* (pide); *pilaf* (pilav); *pirinç* (pirinç); *portokal, portukal, purtukal, partikal, partakál, portokale, portokal* (portakal); *rakiye, rakiya* (rakı); *sahàn, sahoan, saan* (sahan); *salamuren* (salamura); *sàla, salo* (salata); *sâlça, sala, saltsa* (salça); *salkoam* (“akasya”, salkım); *sarmoa, sarmi* (sarma); *zerzevat, zelençutsi* (sebze); *selvíye* (servi); *simit* (simit); *sirköa, sirkio, sirkô / súrke / syurkya, sürká* (sirke); *sugan* (soğan); *sumun, samun* (somun); *zümbül, syumbyul* (sümbül); *sütlaş, sütleaş, syutlyaş* (sütlaç); *şâp, şeap* (şap); *şerbèt, şerbiet* (şerbet); *tahoan, tahan* (tahin); *trahna* (tarhana); *tarlo, tarloa, tırla, tırlo* (tarla); *telemio, telemô* (teleme peyniri); *turşkiye, turşii* (turşu); *tütûn, titûn, kûkûn* (tütün); *topaç, topaçi, topka kaçamak* (“top şeklinde kaçamak yiyecek türü”, topaç); *turp* (turp); *maksul, mahsul* (ürün); *vişne, vişna, vişnya* (vişne); *yimîş, imîş* (“incir meyvesi”, yemiş); *imîşlik* (“meyvelik, meyve bahçesi”,

yemişlik); *canka* (yeşil erik); *ugurt, agurt, ogurt* (yoğurt); *yufkà, yufkoa, yufki* (yufka); *zukum* (zakkum); *zerdelína, kaysiya* (zerdali); *zehtin, zitin* (zeytin).

2. Eşya ve nesne adları

alét, aleté, tıdarok, tadarok (“tedarik kelimesinden”, alet); *altoam, alton, altone* (altın); *alton fustan koprinen* (altın ipekli fistan); *altınçek, altonçek* (altıncık); *inahtar* (anahtar); *arabà, arabo, arabo, arabi* (araba); *arabitsa, arabîsa* (arabacık); *tadarok* (“tedarik kelimesinden”, araç); *dûzen, dûzenne* (araç); *askiye* (askı); *hastar* (astar); *aygıt, haygot, aparat* (aygıt); *bacoa / bajoa, bajô, bajé* (baca); *bagàç* (bagaj); *bakirena çiniya, bakoarena çiniye* (bakır çanak); *bakır, bakoar* (bakır); *bakirena, bakoarena* (bakırlı, bakırdan yapılmış); *balon, balòne* (balon); *balònan, balonen* (balonlu); *baltà, baltoa, baltak, baltiya* (balta); *varyos* (balyoz); *panganot, banganòt, banknota* (banknot); *bardak, bardasi* (bardak); *bastòn, bastòne, bastun, dekenik* (değnek sözcüğünden) (baston); *şerve* (“çevre sözcüğünden”, baş örtüsü); *batanîye* (battaniye); *bayràk, bayreak, bayratsi* (bayrak); *beşik* (beşik); *bez* (bez); *piperlik* (biberlik); *bilèt, bileti* (bilet); *belezik* (bilezik); *pisiklet, tekerlek* (bisiklet); *bohça, buhça* (bohça); *buncuk* (boncuk); *burazan* (borazan); *buriya, buriye, buru* (boru); *bolaşik, bulaşik* (bulaşık); *burgiye, burgiya* (burgu); *burma, burmo, burmoa, burmi* (burma); *burmosan* (burmalı); *burumcik* (“dokuma cinsi”, bürümcük); *caba* (“ücretsiz verilen ilave şey”, caba); *cam, ceam* (cam); *camekan, vitrina* (camekan); *çekét, yake* (ceket); *cép, jép, ciep, jiep, coaba, joaba, jep, cob* (cep); *cézve, jezve* (cezve); *cibindiric, jibindiric* (cibinlik); *cilâ, cilea, jilea* (cila); *cilalı, jilalı* (cilâlı); *jip* (“araç”, cip); *jumba* (cumba); *jüppe* (cüppe); *juzdan* (cüzdan); *çadır, çador, çadoar* (çadır); *çakiye* (çakı); *çakmak* (çakmak); *çalmà, çalmoa, çalmi* (“erkek baş örtüsü”, çalma); *çamaşir* (çamaşır); *çén, tuç, tunç* (çan); *çiniya, çiniye, çanak* (çanak); *çánta, çanti* (çanta); *çapà, çapoa* (çapa); *çapràzi, toka* (“kadın gümüş kemer tokası”, çapraz); *çaput* (çaput); *çardak* (çardak); *çarşáf, çarşeaf* (çarşaf); *çatal, çetal* (çatal); *çaynik* (çaydanlık); *çekiye* (“tartı”, çeki); *korak, çuk* (çekiç); *koraçe, çukçe* (küçük çekiç); *çekmeci* (çekmece); *çember, çimber* (çember); *çengel* (çengel); *kancel* (çengel); *çerçeve, çerçevöa, çerçevî* (çerçeve); *çesmà, çesmöa, çesma* (çeşme); *çesmitsa* (çeşmecik); *çetli* (“hayvan sahibi ile çoban arasında hesap görülen tahta”, çetli); *çervitsa* (“işlemeli örtü”, çevre); *çevrè, çevröa, kırpa* (“örtü, mendil”, çevre); *çeyiz, çeyiz* (çeyiz); *rüba, roba* (çeyizlik elbiseler); *çekrik, çikrik, çekrik* (çıkrik); *çirag* (çıra); *çifté*,

çiftöa, çiftio, tsifte, çiftöa, çifkio, çifkô, çiftà (çifte); *çile, çilöa* ("ip demeti", çile); *çit* (çit); *çivi, çiviye, çiviya, çuviya, çuvu* (çivi); *çizme, çizmöa, çizmi* (çizme); *çumak* (çomak); *çurap, çuràpe, jorapì, jurapì, juràp, juràpe, çorapì* (çorap); *çümlek* ("toprak kap", çömlek); *çop, çöp, çiope, çopie, çüöp* (çöp); *çibuk, tsigare* ("tütün çubuğu, sigara", çubuk); *çubukli kaftan* ("çizgili kumaştan yapılmış kaftan", çubuklu kaftan); *çubuklu, çibuklu* ("çizgili kumaş", çubuklu); *çuha, çoha / soha, tsoha, sukno* ("yünlü kumaş cinsi", çuha); *çoheno eleçe* (çuha yelek); *çuvàla, çuvàli* (çuval); *damgo, damgoa, beleg* (damga); *davul* (davul); *tef* (def); *teftèr, tefter* (defter); *demir* (demir); *dèrece, dereco, derecöa* (derece); *deriye, deriya* (deri); *dûbek* (dibek); *dingil, dılıg* (dingil); *divan* (divan); *divanöa, divanio* (divane); *divit* ("mürekkep hokkası", divit); *dukuma* (dokuma); *dulama* ("abadan yapılmış erkek üst kıyafeti", dolama); *dulap, dulapve* (dolap); *dulmoa kalem* (dolma kalem); *don* ("iç don", don); *dosya, dosie* (dosya); *düşék, dyuşek* (döşek); *düşeme, düşemô, dûşamô, dyuşeme* (döşeme); *düdük, dyuduk* (düdük); *dügme* (dügme); *anteriye, anteriya* (entari); *eşya, eşyoa* (eşya); *eyer* (eyer); *fanèla, fanela* (fanila); *payton* (fayton); *fèrece, ferece* ("kadın giysisi", ferace); *fermar* (fermuar); *fes* (fes); *fesçe* ("küçük fes", fesçik); *fiçiye* (fıçı); *furçá, furçoa* (firça); *furun, furune, furna* (fırın); *kimbe* ("gömbe, kümbet" sözcüğünden, fırın); *fildiş* (fildişi); *filcan, filjan* (fincan); *filcançek* (fincancık); *fistan, fustan* (fistan); *fistançek, fustançek* (fistancık); *fitil* (fitil); *fitilli rizka* (fitilli elbise); *gaç* ("ot, saman çekmek için kancalı sopa", gaç); *gayda* (gayda); *gazèta, gazeta* (gazete); *gemiye* (gemi); *tadarok* ("tedarik" sözcüğünden, gereç); *gucuk, gujuk, gojuh* ("deri palto", gocuk); *gümlek* (gömlek); *gôn, gön, güön, gyon* ("kösele", gön); *gôzbajiya, giozbajiyè* (gözbağcı); *gizlúk, gizlük, güzlük, gizlúki, gizlútsi, gúzlitsi, gúzlútsi, güzlüsi* (gözlük); *gúm, güüm, gyum* (güğüm); *gülle, kurşum* ("mermi, kurşun", gülle); *gümüş, gúmúş* (gümüş); *gúmúşliya, gúmúşliye* (gümüşlü); *gümüşan, gümüşna* ("gümüştan", gümüşlü); *halîye, kilim* (halı); *halkà, halkoa* (halka); *hamut, homot* ("hayvan boyunluğu", hamut); *haraniya, harkome, golyama harkuma* ("büyük bakır kazan", haranı); *hasır, hasoar, asır* (hasır); *havliye, havliya* (havlu); *hediye, hedyöa* (hediye); *habé* (heybe); *hokka* (hokka); *huniye, funiye, funiya* (huni); *hurdoa* (hurda); *ibrik* (ibrik); *brişim, brişîme* (ibrişim); *brişimen piskúl* (ibrişimli püskül); *brişimen, brişimna, brişimno* (ibrişimli); *iram* ("dış kıyafet örtüsü", ihram); *iskéle, skelya* (iskele); *iskemle, skemle, skemlya* (iskemle); *jilét, jiliet, jilit, cilit* (jilet); *kadáh, kadaf* (kadeh); *kadife* (kadife); *kadifènu, kadifen* (kadifeden); *kafés* (kafes); *kafezlino penjüre* (kafesli pencere); *kaftàn* (kaftan); *kaftançe* (kaftancık); *kalaydisano* (kalaylı); *kalçüne, kaltsüne, kalsüne, kaltsun* ("yün çorap, patik", kalçun); *kalem* (kalem); *kalam* ("dokuma tezgâhında iplik dolanan tahta boru", kalem); *kalıp, kalop, kaloap* (kalıp); *kalpak, kalpastsì* (kalpak); *kamà, kamoá* (kama); *kamşıya, kamşik* (kamçı); *kamış* (kamış); *kamyon, kamion* (kamyon); *kanépe, kanape* (kanape); *kanca, kandja* (kanca); *kantar* (kantar); *kap* (kap); *kapak, kapatsì, kapàsì* (kapak); *kapan* (kapan); *kapîye, kapiya* (kapı); *kapecik* (kapıcık); *kapitan, kapetánin, kapitan* (kaptan); *kaput, kabut* (kaput bezi); *karakulak* ("büyük bıçak cinsi", karakulak); *karavàna* (karavana); *kargiya, kargiye* (kargı); *karlak, karlık, karluk, karlık* (karlık); *kartone* (karton); *kàsa, katsa* (kasa); *kat* ("elbise takımı", kat); *katràn, katrànin* (katran); *kaval, kavàle* (kaval); *kavanoz* (kavanoz); *kavaşmo* ("kısa erkek yeleği", kavuşma); *kaik* (kayık); *kaiş* (kayış); *kaynàçe* (kaynakçık); *kazàn* (kazan); *kazançe* ("küçük kazan", kazancık); *kazık* (kazık); *kazma, kazmo, kazmoa* (kazma); *keçitsa, keçöa* (keçe); *kefin* (kefen); *kefinçek* (kefencik); *kemené, kemenöa* (kemane); *kepço, kipço, kipçöa* (kepçe); *kepenék, kepeniek* (kepenek); *kérata* (kerata); *krevát, krivat* (kervet); *kerpender* (kerpeten); *kerpiç, kirpiç* (kerpiç); *kesiye, kesöa, kisô, kisio, kesiya* (kese); *kesitsa, kesiya* (kesecik); *ustar, ustra, ustru, ostır, ostra, ostro* ("sivri", keskin); *keşki, keşkim, keşkiti, teşki, teşkiti* (keşki); *küşkúl* ("saplı metal kupa", keşkül); *kevgir* (kevgir); *kılıç, kalıç* (kılıç); *gırbàç* (kırbaç); *kırmo, kirmoa* ("tüfek", kırma); *kayafet*

(kiyafet); *kibrît, spirto, ispiрту* (kibrit); *kilim, hàlišta, halışte* (kilim); *kilimçek* (kilimcik); *kilit* (kilit); *kitap, ketap* (kitap); *kòlçenička* (“dügüne gelenlere hediye edilen işlemeli örtü veya havlu”, kolluk); *livanto* (“lavanta” sözcüğünden, kolonya); *miska* (“misk” sözcüğünden, kolonya); *kultuk* (koltuk); *gerdançe, gerdançek* (kolye); *konç* (konç); *koparan, kuparan* (“erkek üst elbisesi”, koparan); *kopçe, kòpça, kopka* (kopça); *koşak* (“duvar içindeki tahta dolap”, koşak); *kuşuma, kuşum* (“at koşumu”, koşum); *kaiş na koşum, koşuman kayış, koşum kaişi* (koşum kayışı); *kòfa, kòfana, kofa* (kova); *kuvan* (kovan); *kümür, kùmûr* (kömür); *küsele* (kösele); *kòsendrek, kiosendrek* (kösendirek); *kùstek, küstek* (köstek); *kundàk* (kundak); *kundri, kundure* (“kışlık ayakkabı”, kundura); *kùpa, kupi* (“bardak, tas”, kupa); *kupisa* (“küçük kupa, küçük bardak”, kupacık); *kupon* (kupon); *kòrdele* (kurdele); *kurna, kurnoa* (kurna); *kurşum, kurşum, kurşum* (kurşun); *guruş, guroş, gruş, groş, groşove, groş* (kuruş); *koşak, koşek, kuşék, kuşeak, koşeka* (kuşak); *kutíye, kutiya* (kutu); *kutiyka, kutiyka* (kutucuk); *kuffína* (küfe); *küp, kyup* (küp); *kùrek* (kürek); *kûrk* (kürk); *kûrsiyu* (“elbise cinsi”, kürsü); *kûskiya, kûskiye* (küskü); *kispô, kispio, kyuspe* (küspe); *kitük* (kütük); *lamba, leamba* (lamba); *lestik, ilestik* (lastik); *lehen, lihen, legen, ligen* (leğen); *levoa, tabelka* (levha); *lîra, lîri* (lira); *macùn* (macun); *mahfaoa, kutiya* (“kutu”, mahfaza); *màkara* (makara); *makaz, makazi* (“koyun kırkma makası”, makas); *màkina, maikina, maşina* (makine); *màla* (“sıva malası”, mala); *malàçe* (“küçük malak”, malakçık); *mandâl, mandale, mandalo* (mandal); *mangà, mangoa* (manga); *mangore, mangiri* (“metal para”, mangır); *màrka* (marka); *maskarà, maskaroa* (maskara); *masur* (masur); *maşa, maşoa* (maşa); *màtara* (matara); *mazgal* (“pencerecik”, mazgal); *mantíl, mendil, mindil* (mendil); *menteşô, menteşöa, mintișo* (menteşe); *meraklino fustançe* (“süslü fistan”, meraklı fistanı); *merjan* (mercan); *mermíye* (mermi); *mesnet* (“destek, dayanak”, mesnet); *mest, meste* (“ayağa giyilen deri çorap”, mest); *maşalan* (meşale); *meşovi, meşelok* (meşelik); *meşin* (meşin); *mindér, mindier* (minder); *mintan* (mintan); *mor ferece, morno férece, mornu férece* (mor ferace); *mutor* (motor); *mum* (mum); *musandra, musandri* (“gömme dolap”, musandra); *muşambo, muşambo, muşamoa* (muşamba); *nacàk, najak, najeak, najek* (“tırpan”, nacak); *naloam, naloami, nalım* (nalın); *nargele* (nargile); *ujeak, ocak, ucàk, ucàsi* (ocak); *òka, òki, oka* (okka); *uluk* (oluk); *utupis, avtobus* (otobüs); *tumufil, avtomobil* (otomobil); *paputse, paputsi* (pabuç); *pakèt, pakéta* (paket); *pàltu* (palto); *pamuçna* (pamuklu); *pantalòne, pantòle* (pantolon); *pàri, pari* (para); *parçe, parço* (parça); *pasipórta, pasport* (pasaport); *patiska, batista* (patiska); *pencera, pencüra, pencürka, pencuri, péntzer* (pencere); *perdé, perdi* (perde); *peşkîre, pişkir, havliya* (“havlu”, peşkir); *peşteamal, piştimal, piştûmal, peşçemal* (peştamal); *pijame, bicàme* (pijama); *pustal, postal, postali* (postal); *patık, patıtsi* (“kısa konçlu çizme”, potin); *pature, potur* (“aba pantolon, şayak”, potur); *pul* (pul); *pusulka* (pusula); *piskül, piskûl* (püskül); *radyo, radyu, radivo* (radyo); *raf, raft* (raf); *rahlöa* (rahle); *sahat, sahate* (saat); *sapùn, sapun* (sabun); *sapùnan, sapunen* (sabundan, sabuna ait); *saç* (“pişirme sacı”, sac); *saçak, saçeak* (saçak); *saksiye, saksiya* (saksı); *saltamarka, salta* (“içi kürklü kısa ceket”, salta); *sandık, sandoak, sanduk, sandusi* (sandık); *sanduçe, sandıçe* (sandıkçık, küçük sandık); *sarık, sarıtsi* (sarık); *satır, satirin, satoar* (satır); *saz* (saz); *samar* (semer); *sergiye, sergiya* (sergi); *sırça* (sırça); *sırmoa* (sırma); *sivoa* (sıva); *sijim, sicim* (sicim); *sifun, tsifun* (sifon); *sigàru, zigàro, zigàru, sigari, tsigara* (sigara); *sileahlık, siléhlık, seléhlık, selyahlık* (“silah taşıma kemeri”, silahlık); *siniye, sinio, sinô, siniya* (sini); *sufra, sufroa* (sofra); *sirmio, sirmô* (“sürme, kapı sürgüsü, pencere sürgüsü”, sürgü); *sûrmô* (sürme); *süzgèçe* (süzgeç); *şalyan, şàlen* (şal); *sirvâle, şalvare* (şalvar); *şàpka, şeapka, şapki* (şapka); *şapçışta* (şapkaçık); *şirit* (şerit); *şilte, şiltiya, şalte, şaltya* (“kaba yün kumaş”, şilte); *şiş* (şiş); *şişo, şişöa* (şişe); *şişitsa* (şişecik); *tabakoa* (tabaka); *tabut* (tabut); *taç* (taç); *çekantii* (“çıkıntı” sözcüğünden, talaş); *tapiye, tapiya* (tapu); *taràça,*

daràça, terasa (“teras”, taraça); *daràk, daràsi* (tarak); *tàs* (“kulplu sahan”, tas); *tasoa* (tasa); *tasma, tasmoo, tasmii* (tasma); *tava, tavoo, tigan* (tava); *tavîsa, tavitsa* (tavacık); *tekerlek, terkelek* (tekerlek); *bakal, bıkıl* (“ahşap su teknesi”, tekne); *teknöa* (tekne); *telyarmak* (“gümüş tel işlemeli örtü, gelin teli”, tel yarmak); *tel, telove* (tel); *tencüra, tendjera* (tencere); *tencürka* (tencerecik); *tenekîye, tenekiya* (teneke); *tepsiye* (tepsi); *terasa* (teras); *terezîye, teglilka* (terazi); *terlik, terlîsi, terlitsi* (terlik); *terliçki* (terlikçikler); *tespih* (tespih); *testîye* (testi); *tıkaç* (tıkaç); *tırmık* (tırmık); *tırpan, tripan, tarpan, kosa* (tırpan); *tòka* (toka); *tôrba, tarbá* (torba); *torbiçka* (torbacık); *trampa* (trampa); *tùra* (tuğra); *tunç, tunçove* (tunç); *tura* (tura); *tutkálo* (tutkal); *tuzak, kapan* (tuzak); *tûlbe, tûlmen, dûlben* (tûlbent); *uçkur, yuçkur* (“don ipi”, uçkur); *varela, varel* (varil); *yaboa* (yaba); *yaglık, agloak, aklık, yaglıtsi* (yağlık); *yamurluk* (yağmurluk); *yastık, estık* (yastık); *yaşmak, eşmak* (“baş örtüsü”, yaşmak); *yatak, yatàsi* (yatak); *yaygiye* (yaygı); *yayık* (yayık); *amenîe* (“ayakkabı çeşidi”, yemeni ayakkabı); *yurgan, yurgan* (yorgan); *zarf* (zarf); *zabun, zıbın* (“iç gömlek”, zıbın); *zil* (zil); *dümbelek* (zil); *sincir, sindjir* (zincir); *zurnoa, zurni* (zurna); *skolufe* (zülûf).

3. Hayvanlara verilen adlar

bücek, büjek (böcek); *ceylan, ceylian, ceylén, jeylean, gazela* (ceylan); *dugan* (“yırtıcı kuş”,doğan); *fil* (fil); *güvürjına* (güvercin); *hergelô, hargelô, hergelöa* (“at, katır sürüsü”, hergele); *kaplumba* (kaplumbağa); *karagiös, karagios* (“koyun cinsi”, karagöz); *karagaşka* (karakuş); *karagaşka* (karga); *kàranca* (karınca); *kartal* (kartal); *katır* (katır); *gazka, gıksa* (kaz); *kòte, kote* (“kedi eniği”, kedi); *kokta, kòke, kokya, mırlôk, marlok* (kedi); *kené, kenöa* (kene); *karlangèç* (kırlangıç); *kukarco* (kokarca); *küpek, kuçe* (köpek); *küstebék* (köstebek); *kukuméfka, kukumyavka* (kukumav kuşu); *kumrîye* (kumru); *kürba* (kurbağa); *leylek, lelek, lilek* (leylek); *mandà, mandoa, mando* (manda); *ukus* (öküz); *yurdek, yurdeçka* (ördek); *pirà, piroa* (pire); *borsuk* (porsuk); *silûk* (sülük); *tahtabit* (tahtakurusu).

4. Özel isimler

Ali, Aliya, Alisa (Ali); *Aliyu!* (hitap); *Alişen, Alişna, Alişno* (Ali'nin); *Alîna, Alinka* (Ali'ye); *Alîno!* (hitap); *Arifé, Arifîna, Arfina, Arifo, Arfo* (Arife); *Arifecik* (Arifinka); *Arifino!* (hitap); *Bahrina* (Bahriye); *Bayrem, Baream* (Bayram); *Daut* (Davut); *Daute, Dautya* (hitap); *Gülçe, Gûla* (Gül); *Hajivat-Karagiös* (Hacivat-Karagöz); *İslamof, İslamovi* (“İslamoğulları”, İslamoğlu); *Stambul, Tsarigrad* (“çar şehri, padişah şehri”, İstanbul); *Şaban, Bane, Banya, Bança* (Şaban); *Şabàne!* (hitap); *Şabànisa, Şabànivitsa* (Şaban'ın karısı); *Şabanuf, Şabanov* (Şabanoğlu); *Şabànuski* (Şabanoğulları); *Şadina* (Şadiye); *Şadino!* (hitap); *Şefket* (Şevket); *Şefketisa, Şevketivitsa* (Şevket'in karısı); *Şukrina, Kina, Şikire* (Şükriye); *Şukrino!* (hitap); *Tahire, Tahirçu* (Tahir); *Tahirisa, Tahirvitsa* (Tahir'in karısı); *Tarfina, Tarifina, Tarifinka* (Tarife); *Tarifino!* (hitap); *Ulvina, Ulvinka* (Ulviye); *Ulvino!* (hitap); *Vayda* (Vahide); *Yakupitsa, Yakupisa* (Yakup'un karısı); *Usuf, İsuf, Sufî, Sufka, Cufka* (Yusuf); *Yusufitsa, İsufisa* (Yusuf'un karısı); *Zarifina* (Zarife); *Zarifino!* (hitap); *Zelina, Zelinka, Zeliş, Zelişka* (Zeliha); *Zelino!* (hitap).

5. Dinî ifadeler

Alevîye (Alevi); *Allah bâşlasın* (Allah başılaşın); *zaradi Allah, Allah için, Alayçin* (Allah için); *Allah kabul elesin* (Allah kabul eylesin); *Alarahmetale* (Allah rahmet eylesin); *Allah razôsun* (Allah razı olsun); *Allah zdrave da ti (mu) dava* (Allah sağlık versin); *Allah* (Allah); *Allabir* (“kesinlikle”, Allah bir); *amîn* (amin); *ayet, ayéte* (ayet); *baht, kismet, sıdba, ştastie* (baht); *Azrayil, Ezrayil* (Azrail); *bektaşîye, bektaşîyka, bektaşîi* (bektaşi); *belé, belà, belea, belöa, belya* (bela); *besmele çektisvam*,

besmele çektisa (besmele çekmek); *besmelè, besmelöa* (besmele); *billayi* (billahi); *camîye, camii, jamiye, camiya* (cami); *càn, cean, jan* (can); *Cebrayil, Gabriel* (Cebrail); *cefà, cefo, cefoa* (cefa); *cefakârin, cefekêrin* (cefakar); *candem, cendem, cahandem, cehendem, jehendem* (cehennem); *cemaat, jemaat* (cemaat); *janabet, canabétin, janabétin, jenabetin* (cenabet); *cenezöana namaz* (cenaze namazı); *cenezè, cenezo* (cenaze); *cin, jin* (cin); *Cumoana namaz* (cuma namazı); *cumà, cumoa, jumayá, jumoa* (Cuma); *cunupin, jünüpün, jenüpün* (cünüp); *derviş* (derviş); *dervişki, derviška, dervišku* (dervişin, dervişe ait); *din* (din); *edep* (edep); *edepsizin* (edepsiz); *elifbà, elifboa* (elifba); *estağfirullah* (estağfirullah!); *evliya, evliyoa* (evliya); *izan, ezan* (ezan); *ezan rukam* (ezan okunmak); *ezan saruka* (ezan okunuyor); *fayiz* (faiz); *farzena namaz* (farz namazı); *farz* (farz); *fatiha* (fatiha); *felek* (felek); *fitne, fitnöa* (fitne); *fitneciye* (fitneci); *fitra* (fitre); *gûnah, kûnah, gryah* (günah); *mahsumin, maysunin* (günahsız); *hacîye, haciyka, hajiye, hajiyka, haciya, haciyka* (haci); *hacitski, hajiyska, hajiysku, haciyiski* (hacının); *hacılık, haciloak, hajilık, hajiloak* (hacılık); *hacivitsa, hacvitsa, haciyiska* (hacının karısı); *haç* (haç); *hafuz, hafuzka, afûz, afûzin, afuzka, afuz* (hafız); *hakikat* (hakikat); *haram* (haram); *haset pravem* (haset etmek); *hasétin, hasetçiye, hasetçiyka, hasetçii* (haset); *hasétin, hasetçiye, hasetçiyka, hasetçii* (hasetçi); *hayir, hair* ("iyilik", hayır); *hayirliye, hayirliyka, hayirlii* (hayırlı); *hayırsizin* (hayırsız); *halal* (helal); *adarles, adrales* (hidrellez); *hikmet* (hikmet); *hòja, hòje* (hoca); *hojemnem* (hocalar); *huri, huriyka* (huri); *hutbe* (hutbe); *ibadèt pravem* (ibadet yapmak); *iftira, iftiroa* (iftira); *iram* ("dış kıyafet örtüsü", ihram); *ikindiyena namaz* (ikinci namazı); *ikindîye* (ikinci); *ikindiyski* (İkindinin); *imam, yimam* (imam); *imansızın* (imansız); *iskat* ("ölünün ardından yapılan bir işlem", iskat); *isleamstanam* (islam olmak); *islâm, isleam, islyam* (islam); *îlik* (iyilik); *Kabé, Káböa, Kebò, Keboa* (Kabe); *Keboaska* (Kabeye ait, Kabenin); *kabir* (kabir); *kader* (kader); *kaderliye* (kaderli); *kadersiz, kadersizin* (kadersiz); *kadiye, kadiya* (kadı); *kàdirnoaş, kadir noşt, noştana kadir* (kadir gecesi); *kafir, kafirin* (kafir); *kefin* (kefen); *kefinçek* (kefencik); *kelemen-tevhid* (kelime-i tevhid); *kible, kiblöa* (kible); *kayamet, kayamet* (kıyamet); *kilîse, kiulsé* (kilise); *Kuran, Koran* (Kur'an); *kurbàn* (kurban); *şerif* (kutlu), *bayrém ti şerif* (bayramınız kutlu olsun); *maşşer, maşşer, maşşier* (mahşer); *manastir* (manastır); *mâşşala* (maşallah); *medrese, medresô* (medrese); *meleköa, melaike* (melek); *mertebe, merteböa* (mertebe); *meçit* (mescid); *mivlit, mivlüt* (mevlid); *mizar, mazare* (mezar); *minarè, minaroa* (minare); *mulla, mulli, molla, molli* (molla); *mubarèk* (mübarek); *şerif* ("şerefli, kutlu"; mübarek); *Bayrém ti şerif* (bayramınız mübarek olsun); *müftiye, müftiya, muftiya* (müftü); *müftiyski, müftiyska, müftiysku, muftiyski* (müftünün, müftüye ait); *müsülmanin, müslümânin, müsülmanka, müslümâne, mûsûlmanin, mûsûlmanka, turçin, turtsi, tursi* (Müslüman); *turski* (müslüman işi); *mûsûlmansko momeyçe* (müslüman kızı); *müsûlmanski, mûsûlmanski* (müslümanca); *müsûlmanski, mûsûlmanski* (müslümanın, müslümanın); *namaz* (namaz); *namazlok, namazloak* (namazlık); *namùs* (namus); *namusliye* (namuslu); *ölüye* (ölü); *ilüm, ülüm, ilümçek* (ölüm); *Dano ta ilümçekizberi* (ölüm toplansın); *ümür* (ömür); *pupaz, pupàzin* (papaz); *ràmetliye, rahmetliye* (rahmetli); *ramazan mésets, ramadanmésets* (ramazan ayı); *golembayrem, gulembayrem* ("büyük bayram", Ramazan bayramı); *sabahna namaz* (sabah namaz); *sabir, sabur* (sabır); *sabirliye* (sabırlı); *sabırsızın* (sabırsız); *süfür* (sahur); *sarık, saritsi* (sarık); *salea rukam* (sela vermek); *selém, seleam, selâm* (selam); *selemét, selmiet* (selamet); *sevap, savap* (sevap); *saftoa, safte* ("suhte" sözcüğünden; softa, medrese öğrencisi); *saftenem* (softalar); *sure* ("Kur'an suresi", sure); *sûnetisvam* (sünnet etmek); *sûnét, sûnet* (sünnet); *şerif* (şerif, şerefli); *bayrém ti şerif* (bayramınız kutlu olsun); *şeytan* (şeytan); *şükür* (şükür); *tabut* (tabut); *tàke, take* (takke); *talîh* (talih); *ursuz, ursûzin* (uğursuz); *vallayibillayi* (vallahi billahi);

yalanji (yalancı); *yatsiye*, *atsîye* (yatsı); *zekeyat* (zekat); *zemzem* (zemzem); *zemzemska voda* (zemzem suyu).

6. Meslek adları

abajîye, *abajiyka*, *abajii* (*abacı*); *arabaciye*, *arabajiye* (*arabacı*); *ahçi*, *ahçiye*, *ahçiyka*, *ahçii*, *ahçiya*, *ahçiyka*, *ahçii* (*aşçı*); *amelé*, *amelöa* (*amele*); *aklét* (*atlet*); *avciye*, *avjiye* (*avcı*); *avokát*, *afkat*, *advokat* (*avukat*); *ayén*, *ayènin*, *ayèni*, *ayan*, *ayani* (*derebeyi*, *âyan*); *badanosvane* (*badana işi*, *badanacılık*); *bahçuvan* (*bahçıvan*); *bakıcıye*, *bakıcıyka*, *bakıcıi* (*bakıcı*); *bakırciye*, *bakırciyka*, *bakırciyi*, *bakırciya* (*bakırcı*); *bakırciyski* (*bakırcının*, *bakırciya ait*); *bakâl*, *bakaliya* (*bakkal*); *bakalski* (*bakkalın*, *bakkala ait*); *balıkçiye*, *balıkçiyka*, *balıkçiyi* (*balıkçı*); *bànkaciye*, *bankaciya*, *bankaciyi*, *banker* (*bankacı*); *başhekim*, *bàşekim* (*baş hekim*); *baytâr*, *baytârin*, *baytarka*, *baytare* (*baytar*); *baytarski* (*baytarın*, *baytara ait*); *bekçiye*, *bekçiya* (*bekçi*); *bekçilik pravem* (*bekçilik yapmak*); *bekçilik* (*bekçilik*); *berber*, *berberin*, *berberka* (*berber*); *beglikçie* (*Osmanlı Dönemi'nde koyun-keçi vergisi toplayan kişi*, *beylikçi*); *biletçiye*, *biletçiyka*, *biletçii* (*biletçi*); *bohçaciye*, *bohçaciyka*, *bohçacii* (*bohçacı*); *bustanciye*, *bustanciyka*, *bustancii*, *bostanciya* (*bostancı*); *bustanciyski*, *bostanciyski* (*bostancının*, *bostanciya ait*); *boyaciye*, *boyaciyka*, *boyacii*, *boyaciya* (*boyacı*); *borajiye*, *boraciya* ("*koç vs hayvanları buran, iğdiş eden*", *burucu*); *cambaz*, *cambazin*, *cambazka*, *cambazi* (*cambaz*); *camcîye*, *camciyka*, *camcii*, *camciya* (*camcı*); *çalgajiye*, *çalgajiyka*, *çalgajii*, *çalgaci* (*çalgıcı*); *çifçiye*, *çifçiyka*, *çifçiyi* (*çiftçi*); *çiflikçiyiski*, *çufliiski* (*çiftçinin*, *çiftçiye ait*); *çilingir* (*çilingir*); *çivicîye*, *çiviciyka*, *çivici* (*çivici*); *çiviciyski* (*çiviciye ait*, *çivicinin*); *çuban*, *çubanin* (*çoban*); *çorbaciyski* (*çorbacıların*, *çorbacılara ait*); *çöpçiye* (*çöpçü*); *demirciya*, *demirciyka*, *demircii* (*demirci*); *dişçiye*, *dişçiyka*, *dişçi* (*dişçi*); *duktòr*, *dòktur*, *daktór* (*doktor*); *dukumaciye*, *dukumaciyka*, *dukumacii* (*dokumacı*); *dulandırıcıye*, *dulandırıcıyka*, *dulandırıcıi* (*dolandırıcı*); *eskiciye*, *eskiciyka*, *eskici* (*eskici*); *esnaf*, *esnafin*, *esnafka*, *esnafı* (*esnaf*); *falciye*, *falcıyka*, *falcii*

(falci); *furunjiye, furunjiyka, furuncii* (fırıncı); *gaydar, gaydaciye* (gaydacı); *gündelikçiye, ginlûkçiye* (gündelikçi); *hanciye, hanciyka, hancii, hanciye* (hancı); *hanciyski* (hancıya ait, hancının); *haraçere* (“haraç vergisi toplayan görevliler”, haraççılar); *harmanciye, harmanciyyka, harmancii* (harmancı); *harmanciyski* (harmancıya ait, harmancının); *halvaciyeye, halvaciyka, halvaccii, halvaciya* (helvacı); *halvaciyiski* (helvacıya ait, helvacının); *hizmetçiye, hizmetçiyka, hizmetçii* (hizmetçi); *izmetkérin, izmekér, izmekear, izmikérin* (hizmetkâr); *argat, argatin, ırgàtin, argatka, argati, argat, argatin, argatka, argati* (ırgat); *argatski* (ırgata ait, ırgatın); *kafeciye, kafeciyyka, kafecii, kafedjiya* (kahveci); *kehaya, keheyöa* (kahya); *kehyoski, keheyski* (kahyaların, kahyalara ait); *kalfà, kalfoa* (kalfa); *kapıcıye, kapıcıyyka, kapıcıii* (kapıcı); *kétip, ketîp, ketîpin* (katip); *kapitan, kapetânin* (kaptan); *kazancıye, kazancıyyka, kazancıii, kazandjiya* (kazancı); *karkomciye* (“hayvanları kırcan kimse”, kırkımcı); *kitapçiyeye, kitapçiyka, kitapçii, knijar* (kitapçı); *kuruciyeye, korujiye, kuruciyeye* (“kır bekçisi”, korucu); *küçek, kyuçek* (köçek); *berbérka* (kuaför); *koyumjiye, kuyumjie* (kuyumcu); *marangózin, marangòs* (marangoz); *mehancıye, mehancıyyka, mehancıii* (meyhaneci); *mihtar* (muhtar); *mutafçıye, mutafçie* (“deri eşya ve gereçler yapan zanaatçı”, mutaf); *müstekimen, myustekimen* (“kadı yazıcısı”, müstekim); *müşteriye, müşterie* (müşteri); *mütayit* (müteaahit); *nalbant, nalbantın* (nalbant); *nalbantski* (nalbantın); *udaciye* (odacı); *uraspu, urospiya, uruspiya* (orospu); *patron, patronka, patrone* (patron); *reşbér, reşbèrin* (rençber); *sahatçıye* (saatçı); *saràf, saràfin* (saraf); *samarcıye, samarcıyya* (semerci); *samarcıyski* (semercinin, semerciye ait); *terziye, terziya* (terzi); *terziçe* (“küçük terzi”, terzcik); *tenekeciye, tenekeciyyka, tenekeci, tenekeciya* (tenekeci); *tenekeciyski, tenekeciyski* (tenekecinin); *tujér, tújear, tûtzar, tujére* (tüccar); *tûtûnciyeye, tûtûnciyka, tûtûncii, tûtûnciya* (tütüncü); *tûtûnciyiski* (tütüncünün, tütüncüye ait); *usta, ustoa, osta* (usta); *ustabaşıye* (ustabaşı); *yankehaya, yankehaya* (“kâhya yardımcısı”, yankâhya); *yankesiciye, yankesiciyye, yankesiciyyka, yankesici, yankesiciyya, yankesiciyyka* (yankesici); *cepçiye, cepçiyka* (yankesici); *yankesiciyski, yankesidjiyski* (yankesicinin); *yurgancıye, yurgancıyyka, yurgancıii, yurgandjiya, yurgancıyyka* (yorgancı); *yurgancıyski* (yorgancının); *zabit* (“subay”, zabit); *zanayatçıye, zanayatçıyya* (zanaatçı); *zaptiye, zaptie, politsiya* (zaptiye); *zerzevatçıye, zerzevatçıyyka, zerzevatçii* (zerzevatçı).

7. Akrabalık ifadeleri

Àblo (Abla); *amùja, mijo/miju, mijöa, amitzé* (amca); *babu, boba, bobu, bobu, baştà, bayko, bobayko, bubayku* (baba); *bobko, bobku, bubayku, bobayko* (babacığım!); *bubamaliye, bubamaliya* (baba malı); *bobamòlu, bubamòlu* (babamoğlu [kardeş]); *baştin, baştinski* (babanın, babasının); *biredèr* (birader); *detko, dédko, dedeko* (büyük dede); *bôba, buba, beba, dyado* (büyükbaba); *dayıçu* (dayı); *dèdo, dèdu, dyado* (dede); *dédko, deadko, dyadko* (dedenin babası); *dèdvu, dyadvo* (dedenin, dedeye ait); *dedvunu çakiye* (dedenin çakısı); *anışta* (enişte); *àla, ale, lelé, lelya* (“babanın kız kardeşi”, hala); *bàba, nené, nenyà, niene, nane, nenka* (“yaşlı kadın”, nine); *néno, nyano* (hitap şekli); *sülele* (sülale); *tezé* (teyze); *inge, ingöa, ingô, engé, engya, engô* (yenge).

8. Askerlikle ilgili ifadeler, terimler

acemîye, acemiyka, adjemiya, adjemiyka (acemi); *acamalık* (acemilik); *alay* (“asker alayı”, alay); *askerska buriye* (asker borusu); *askér* (asker); *askerçe* (askercik); *kaşevar, kaşevare* (askeriye aşçısı); *askerlık* (askerlik); *askerlik pravem, askerlik naprave* (askerlik yapmak); *pradédo mi napravil se askerlik faf Çanakkale* (Büyük dedem Çanakkale’de askerlik yapmış); *bahriyeliye, bahriyeliyyka, bahriyeliyi* (bahriyeli); *baròt, baròtin, barut* (barut); *barotnitsi* (barutluk); *baş komita* (baş komitacı); *başibuzuk, başibozuk* (“Osmanlı zamanında milis gücü”, başibozuk);

bayràk, bayreak, bayratsi (bayrak); *bayraktàrin, bayraktarka, bayraktari* (bayraktar); *beglika, biglika, beğlika* (beğlik); *bimbaşıye* (binbaşı); *bàmba* (bomba); *burazan* (borazan); *bilúk, búlúk* (bölük); *búlúkbaşıye, búlúkpaşa* (bölükbaşı); *cenk* (cenk); *cepanô, cepanöa, jepanöa* (cephane); *cepanelik, jepanalik* (cephanelik); *cepô, cepöa, jepé, jepöa* (cephe); *çakaciye, çakajiye* (“eşkiya”, çakıcı); *çaus* (çavuş); *çète, çeta* (çete); *çeteciye* (çeteci); *denizciye* (denizci); *vaportzí* (“vapurcu” sözcüğünden, denizci); *devriye* (devriye); *devşirmöa* (devşirme); *dipçik* (dipçik); *duşman, duşmanin* (düşman); *duşmanski* (düşmanın, düşmana ait); *garez, karez* (düşmanlık); *efè, eföa* (efe); *emir* (emir); *emniyet* (emniyet); *esir, yesir, yasire* (esir); *aşkayo, aşkayoa* (eşkiya); *ferman* (ferman); *gàzi* (gazi); *gemijiye, gemicii* (gemici); *gülle* (“mermi, kurşun”, gülle); *harp* (harp); *havàn, havoan* (havan); *haydütin, haydute, haydutka, hayduti, haydutin* (haydut); *kırgının, karganın* (“kırgın” sözcüğünden, haydut); *hilal* (hilal); *hudut* (hudut); *nişén, beleg* (iz); *jandarmô, jandarmoa, candar, candare* (jandarma); *yunak, yunatsi* (kahraman); *yunaşki* (kahramanca).

Sonuç

Bu çalışmayla Slav dilinin gramerine göre konuşulan Pomakçada yer alan Türkçe sözcükler tespit edilip kategorilere göre sınıflandırılmıştır. Böylece Türkçe unsurların varlığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Pomakçadaki Türkçe Unsurlar

Pomakçada Türkçede bulunan “+Cl, +llk” gibi yapım eklerinin de kullanıldığı fark edilmektedir. Ayrıca Pomakça içerisinde Arapça ve Farsça sözcüklerin varlığı da dikkat çekici sayıdadır. Bu sözcükler, Türkçe kullanışlarına göre Pomakçada yer almalarından dolayı Türkçe unsurlar arasında sayılıp sınıflandırılmaya dâhil edilmiştir.

Bulgarcada yer alan Türkçe sözcüklerle ile Pomakçadaki Türkçe sözcükler arasında da benzerlik vardır. Bu sözcükler -belki de- Pomaklar aracılığıyla Bulgarcaya geçmiştir. Ancak bununla ilgili çalışma yapacak yeterli sayıda bilgi ve kaynak bulunamamaktadır. Ve ne yazık ki Pomakça, UNESCO tarafından yok olma tehlikesi yaşayan diller arasında sayılmamaktadır.

Bitki ve yemek adları	288
Eşya ve nesne adları	856
Hayvanlara verilen adlar	55
Özel isimler	77
Dinî ifadeler	304
Meslek adları	287
Akrabalık ifadeleri	63
Askerlikle ilgili ifadeler	102
Toplam	2032

Kaynaklar

- Aydın, Nurullah (2011). "Türkiye'nin Etnik Yapısı". Ankara. <http://www.turansam.org/makale.php?id=3125> (ET: 17.02.2019).
- Aydınlı, Ahmet (1971). *Batı Trakya Faciasının İç Yüzü*. İstanbul: Akın Yayınları.
- Alp, İlker (2008). *Pomak Türkleri (Kumanlar-Kıpçaklar)*. Edirne: Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Berta, Arpád (1998). "Kumanların Kökeni Macaristan'daki Kumanların Erken Tarihi". (Çev: Emine Yılmaz). İstanbul: Türk Dünyası İncelemeleri 9-10, Prof. Dr. Kemal Eraslan Armağanı, sy.133-142.
- Bıyıklıoğlu, Tevfik (1987). "Trakya'da Millî Mücadele". *Balkanlarda Pomak Türkleri*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları, sy: 28.
- Cevad, Ahmet (1999). "Balkanlarda Akan Kan". *Balkanlarda Pomak Türkleri*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları. sy: 30.
- İleri, Celal Nuri (2013). "Bulgar ve Pomak". (Çev./Akt: Muhammet Kemaloğlu) *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. sy: 421-431
- Gökbel, Ahmet (2001). "Bulgaristan Türk Halk Kültüründe Kuman (Kıpçak) Türklerinin Yeri". Ankara: Bulgaristan Türk Folkloru, II. Uluslararası Bulgaristan Türk Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri. sy:37 – 47.
- Kamil, İbrahim (2017). "Pomak Türklerinin 'Kimlik' Mücadeleleri ve Bulgaristan Komünist Partisinin Gizli Kararları (1948-1984)" *Erzurum: TAED*, 59. Sy:435-477
- Kerman, Zeynep (1989). *Haziran-Temmuz ve Ağustos 1877, Rusların Asya'da ve Rumeli'de Yaptıkları Mezâlim*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Koyuncu, Aşkın (2013). "Balkan Savaşları Sırasında Pomakların Zorla Tanassur Edilmesi (1912-1913)". *OTAM/33, Bahar*. sy: 139 -196.
- Memişoğlu, Hüseyin (1999). *Balkanlarda Pomak Türkleri*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları.
- Memişoğlu, Hüseyin (2007). "Pomaklar". *İslam Ansiklopedisi*. C:34, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. sy: 320 – 322.
- Oran, Baskın (1993). "Balkan Türkleri Üzerine İncelemeler (Bulgaristan, Makedonya, Kosova)". Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi. 48 (1-4): 121 – 147.
- Özcan, Seren (2013). *Pomak Kimliği*. Edirne: Ceren Yayıncılık.
- Pavlov, Plamen (2012). "Kumanite v obştestveno-politiçeskiya jivotna srednovekovna Bilgariya (1186 – naçaloto na XIV)". *Pomak Türkleri (Kumanlar-Kıpçaklar)*. Edirne: Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. sy: 20.
- Yağbasan, Mustafa (2010). "Kültürlerarası Etkileşim Bağlamında Türkçe ve Yunancadaki Ortak Sözcüklerin Değerlendirilmesi". *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1). 367-388.
- Yücel, Mualla Uydu (2002). "Kıpçaklar". *İslam Ansiklopedisi*. C: 25. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. sy: 420.

İnternet Kaynakları

pomakcasozluk.blogspot.com/ (ET: Eylül – Ekim 2016).

pomaknews.com

